

8. CRIVELLA (MÀRIA ANTÒNIA OLIVER)

És una qüestió de supervivència. Des del primer moment vaig ser conscient del que havia passat, però no sé si, en el cantó de la realitat, me n'he adonat.

Estic convençut que aquesta situació no es pot perpetuar. Que tot quan m'envolta es pot esvanir, i llavors, ¿què serà de mi? ¿Què seré jo? ¿Em reincorporaré al meu temps de sempre i oblidaré, sense ni l'ombra del record, aquesta independència? Però ¿és independència o no res? Atrapat en un instant immutable; i em puc moure, i la gent i les coses es mouen, però no avancen en el temps, i em cal aprendre, com si en aquell instant hagués acabat de néixer, adult, a viure sense temps, a indagar.

L'oficina és. Però jo no hi som. Si hi anava, com un dia qualsevol, i m'asseia darrere la meva taula, potser desencallaria el temps i l'escletxa on vaig quedar atrapat es tancaria. Però ¿i si jo desapareixia?

No, no és aquesta la manera de trobar l'escletxa.

El que ha succeït té una explicació objectiva, científica, i és aquest el camí que he de cercar. Per molt difícil que sigui, des de l'altra banda de la realitat.

He decidit matar-les totes. M'hauria agradat poder destriar quina és l'original, però és impossible. I tenir-les a casa... És una situació insostenible. A l'oficina ja m'han cridat l'atenció. Massa temps al telèfon. ¿Per què no faig les trucades personals des de casa meva? Però els manescals i les societats protectores d'animals només contesten en hores d'oficina.

Tant de bo ho hagués fet a la Cerdanya! Tant de bo no m'hagués atabalat quan em va passar! Si hagués pres una decisió aquell mateix dia, quan el batlle va venir a veure què passava, ell mateix hauria pogut comprovar que tot era perfectament normal i que els al·lucinats eren els veïns del poble... ¿Per què vaig ser tan tou? Ara, a la ciutat, tot és molt difícil. Perquè no les puc matar totes de cop. Les hauria de treure de mica en mica del pis, i la pudor es faria insuportable. I si ara els veïns ja es queixen... ¿Per què hi ha d'haver veïns pertot arreu, renans!?

També les podria dur al Tibidabo. Però ¿què diria la gent del refugi? Vint-i-quatre cusses de cop i d'un sol propietari. Ben mirat, he estat in il·lús de creure que les podria col·locar a botigues i a manescals. Quatre dies que m'hi dedic i només me n'he pogut lempallegar de sis.

¿Qué dimonis devia passar, el diumenge?

Dic que em puc moure i no és cert. O només ho és a mitges. Perquè puc bellugar-me en l'espai —un bocí d'espai molt reduït: del prat a casa i, a mig camí, ja em torn a trobar al prat—

, però no en el temps. I tot el que m'envolta, igual que jo, repeteix fins a l'infinit el mateix instant i, en conseqüència, els mateixos gestos.

Un ós del zoològic que és reiteratiu en els moviments fins a l'exasperació dels qui el miren. Totes les vaques del prat s'han convertit en óssos. El cotxe que passa i torna a passar, i una altra vegada, i més, i més vegades, pel revolt de la carretera que hi ha aquí baix.

Tinc una visió infinita, des de l'altra banda de la realitat. Una visió perfecta dels dos cantons: d'aquí on estic, en aquest instant precís i immutable, i de tot el món en el mateix instant; si més no el món que m'és conegut; i d'allà on estic, maldant per solucionar la meva situació, ignorant però quina és la meva situació real.

He intentat baixar a la ciutat. Consultar algun expert o, si més no, algun llibre... Però quan he intentat anar més enllà del prat amb la idea d'aturar el cotxe que insisteix desesperadament a passar i tornar a passar, el temps ha tornat a recular i m'he trobat al camí que va del prat a ca meva, corrent.

Plou. A la carretera de baix, l'aigua fa bombolles. Encara se sent el retruny del tro que ha acompanyat el llamp sobtat. N'Estel va com esperitada cap a casa, davant meu. I torn a pensar —sé que no és la primera vegada que ho pens, i tant de bo que no ho hagués pensat mai— que si corre tant arribarà a la casa abans d'haver-ne sortit.

Pel camí l'aigua fa xaragalls i sé que estic cansat de córrer. Però només ho sé. Perquè de veritat no n'estic. Si més no, jo no n'estic. I sé perfectament què ha passat; més ben dit, en sé la conseqüència, però no la causa. I fins que no la sàpiga...

Però tot sol no tinc recursos per saber-ho, si no puc baixar a la ciutat. On l'oficina és. Però jo no hi som.

¿O sí? ¿Per què m'encaparro només a solucionar el problema de les gosses, i no el meu propi?

Mai no m'hauria cregut que pogués arribar a ser tan imbècil.

No puc matar-les. Em tenen aclaparat, però no puc matar-les. Aquest matí n'he agafada una i he intentat fer-li empassar verí a bocinets, camuflat amb carn picada. Però no he tingut coratge.

Aquest migdia, a la carnisseria ja no han amagat la curiositat que els causava que, d'uns dies ençà, compri tanta quantitat de carn. Hauré d'anar a una altra carnisseria.

La veïna del replà se m'ha queixat. Diu que és com si vint cans en comptes d'un fessin un concert de lladrucs. Naturalment! I que pel celobert se sent una pudor com si s'haguessin ajuntat al meu pis cinc botigues d'animals o un criador a l'engròs.

Potser la solució del problema no és tant desempallegar-me de les cusses com esbrinar per què, de sobte, es van reproduir per generació espontània com si diguéssim; no, per clonació espontània. Sospit que la culpa la va tenir aquell llamp sobtat... Sigui com sigui, si tornés a la Cerdanya, allà em seria més fàcil de fer-les desaparèixer.

Record fins a l'obsessió com va anar tot. Em repetesc les imatges amb l'instint no confessat de descobrir el misteri. És com si algú altre, fora de mi, em presentés les visions.

Com cada matí quan m'aixecava, la quissa ja era a la porta de l'era. Quan em veia es deficiava tota, com si al musell se li acumulessin totes les aromes de la rosada. La primera passejada del dia va ser com totes les altres de tots els caps de setmana que anàvem a la caseta a descansar del traüll urbà; és a dir, de les hores tancada al pis ella, i de les hores tancat a l'oficina jo. Aquell diumenge matí, la broma embolcallava tot quant hi havia a la plana, i els cims de les muntanyes que la tancaven eren esborradissos sota el cel esblanqueït. L'herba dels prats i de les vores del camí, recremada per la neu ja fosa, era blanca de gebrada, i la gossa s'hi rebolcava amb gran delit. Al llarg del matí, la boirada es va convertir en ennigulament definitiu, d'una blavor amenaçadora. Segur que plouria. I la quissa com si sentís l'electricitat que es congriava en l'aire.

Ja era el capvespre; jo descansava fent solitaris prop de la finestra i gaudia d'aquell ambient tancat i silenciós que em proporcionava ennuvolament, i de la tranquil·litat de saber que l'endemà també era festa. La gossa es va posar a gratar la porta amb insistència; era l'hora del seu segon passeig del dia. Els cims es destacaven damunt un cel de plom amb reflexos vermellosos, com si la fornals dels llamps anés carregant foc a pleret per escopir-lo tot de cop. M'agradava aquell auguri de tempesta desfermada, aquella acumulació sinistra d'energia. I vaig decidir que seria agradable, o si més no excitant, de contemplar el panorama a camp obert i no només a través del requadre envidrat de la finestra.

N'Estel va sortir corrents com sempre. Només que aquesta vegada, en comptes d'ensumar les olors del camí i les marques territorials que els seus festejadors havien deixat a l'herba, ensumava l'aire, neguitosa de no trobar el punt d'on provenia l'olor. Una olor que jo no sentia, val a dir-ho, i que potser no era olor. I llavors corria com boja, amb una alegria desbordada, i els lladrucs feien un eco terrible a la volta del cel. Jo estava encantat. Els colors del paisatge havien canviat de to i tot semblava tancat dins una bolla translúcida on només hi reverberaven els clapits de la quissa. Tot era quiet, estàtic, tret de les corredisses satisfetes de n'Estel.

La primera gota em va caure a la mà quan estava aturat enmig d'un dels pocs prats on no hi havia vaques. I tot d'una ja va ser un de vessall d'aigua. Sempre m'ha agradat entomar la

pluja a foravila i em vaig quedar quiet mirant com el cel es removia i canviava de color. Per darrere les muntanyes començaven a rodolar els trons i a pampalluguejar els llamps, però el centre del món era la pluja, la tempesta somorta només li feia d'acompanyament discret.

I, de sobte, el cel es va esquerdar: una verga enforcada va fendir l'aire i l'aigua, un estrèpit eixordador va fer trontollar la terra.

La gossa, els pèls del llom drets com punxes malgrat la mullena, va iniciar una fua enfollida cap a casa. Trotava amb el cap cot, les potes de darrere com si volguessin avançar les de davant. Vaig seguir-la corrents; no feia cas als meus crits, havia perdut el sentit de l'obediència a l'amo i això només podia ser degut a dues coses; al terror o que els llamps l'havien encertada. Si no hagués estat en zel no m'hauria preocupat gens; ella hauria arribat a casa abans que jo i m'hauria esperat a la porta. Però en el seu estat, podia trobar un festejador que també havia anat a entomar la pluja. Tot i que impedir-li el desfogament dels instints em provocava un desagradable sentiment de culpabilitat; tot i que considero que reprimir-la d'aquesta manera és una salvatjada, sempre em passava el mateix: no sabia portar el calendari de les seves regles semestrals i no li preveia amb temps les èpoques de fertilitat per aplicar-li un anticonceptiu que li permetés gaudir de la vida a lloure; i, en conseqüència, li havia d'anar al darrere constantment perquè amb una gossa ja en tenia prou i de sobres i no em podia permetre el luxe de carregar-me amb una cadellada.

En la meva situació actual, però, penso que tant de bo l'hagués aglapida un festejador, perquè pagaria el que fos per tenir una cadellada en comptes del zoològic repetit que tinc. Un cadell el vol tothom, però una gossa de tres anys, per molt pedigrí que mostris, és més mala de col·locar. I quan de pedigrí només se'n té un i de gosses un gavadal, la situació es fa més dramàtica.

Ara em deman quina intuïció estranya em devia fer pensar entre mi mateix, mentre encaçava n'Estel sota la pluja, que si la gossa corria tant arribaria a casa abans d'haver-ne sortit. Vaig riure de la pensada, i més m'hauria valgut haver plorat; per bé que fets com aquests no s'eviten ni amb somriures ni amb llàgrimes.

Quan vaig arribar a casa, a l'era ja hi havia tres Estels, una que arribava a l'eixida, una altra asseguda al portal de casa esperant-me i la tercera que travessava l'era com esperitada. Vaig pensar que venia cap a mi per apressar-me, però em va passar de llarg cap a fora..., i en seguir-la amb la mirada, vaig veure que es creuava amb una altra gossa igual que s'acostava corrents, i més lluny n'hi havia una altra, i més lluny una altra...

Vaig sacsejar el cap, vaig parpellejar amb força; les gotes de pluja que em degotaven de les celles em feien veure-hi doble. Però, a la porta, ja hi havia dues Estels assegudes,

esperant-me, i per l'escala en baixaven tres més, una rere l'altra, i per l'era ja hi havia un reguitzell de gosses, unes banyades com pertocava al ruixat que queia, unes altres ben eixutes com si tot just acabessin de sortir de casa, totes exactes les unes a les altres com si fossin escopides, repetint els mateixos saltirons i els mateixos clapits, com si algú els hagués donat corda al mateix temps. Més ben dit, amb uns desfasaments temporals de fracció de segon.

I pel camí, corrua feta d'anada i de tornada. Les que anaven, carregades d'alegria, ensumant l'aire com si cerquessin una olor inexistent; les que venien, els pèls del llom drets, les orelles xopes i els ulls desorbitats de por.

I totes eren n'Estel, la meva gossa; iguals en color, iguals en grandària, iguals en sexe; una cadellada estel·lar, una constel·lació de gosses de tres anys.

Desconcertat, aterrit, vaig tancar la portada de l'era, com si amb aquell gest pogués evitar la proliferació inconcebible. I el que és la ment humana quan perd el senderi: vaig pensar que amb tantes de gosses podria fer la primera pela. I vaig tornar a obrir, no sé si impulsat per aquell pensament avariciós o si emporuguit que els veïnats no sentissin el xivarri que armaven les gosses que no podien entrar.

El grinyol de la portassa es va confondre amb l'espetec escruixit d'un tro; el llamp devia haver caigut pels prats, com l'altre de feia una estona. I cop en sec es va aturar de ploure. Les quisses entraven en tropell, però els cans del poble havien sentit la crida de l'amor i em va costar qui-sap-lo impedir els acoblaments. Atrafegat a separar les parelles, no em vaig adonar fins que va ser massa tard que uns quants pagesos s'havien aplegat davant ca meva i miraven l'espectacle estupefactes. I no movien ni un dit per ajudar-me, ni cap d'ells cridava el seu gos. Vaig fer un gest estúpid de disculpa i vaig tancar d'una revolada.

Aleshores totes les gosses s'acaramullaren per l'escala i per l'eixida, i em miraven amb aquells ulls tan tendres de n'Estel. Repenjat a la portalada, vaig contemplar el panorama; em vaig cansar de comptar caps. I totes semblaven ignorar la presència de les altres, i totes em remenaven la cua amb la mateixa simpatia.

Aquell mateix vespre em va visitar el batlle, avisat pel veïnat. Al poble no es parlava d'altra cosa. Tot era consternació. I el batlle havia de vetllar per la tranquil·litat i el benestar de la seva gent. De manera que...

Jo també estava consternat. I vaig ser tou. No vaig voler donar cap explicació d'allò que era inexplicable, però vaig ser tou. L'endemà, en Guifré amb la seva furgoneta d'acompanyar els infants dels pobles dels voltants a l'escola, m'acompanyava a mi a Barcelona, amb les meves trenta gosses. Sort que el carrer era desert. Sort que els pisos de la meva escala eren buits, perquè tothom havia aprofitat com jo els dos dies i mig de festa per anar-se'n fora. Així,

cap veí no es va adonar de res. Però ara ja fa una setmana que dura i tothom ja sospita que passa alguna cosa.

Decidit, doncs; dissabte tornaré a pujar a la Cerdanya. Llogaré una furgoneta i m'enfilaré a la muntanya. Faré un gran clot i amb l'escopeta de caça... Això si durant la setmana no he trobat una solució més bona. Que pot raure, pens, en aquell llamp sobtat...

Un cert domini damunt mi mateix. Si més no, he aconseguit que em preocupi la causa, i no només la conseqüència. Però veig que no m'adon de la possibilitat que allò que passa amb les gosses també passi amb mi. És a dir, jo sí que me n'adon. Me n'adon en el moment just que em veig corrent darrere n'Estel i que, alhora, prenc consciència del meu cos aturat al mig del camí, entre el prat i la casa. Jo, a l'altra banda de la realitat, som conscient de la meva duplicació; en canvi, jo, en el cantó real de la realitat, ni tan sols ho sospito. I això fa que em trobi estúpid. Jo no. Jo. Estúpid, imbècil... La separació entre jo i jo es fa més profunda, perquè, ¿com és possible que em menyspreï?

Vull fer desaparèixer aquest sentiment nou, però ja és massa fort. I pens que, un cop hagi trobat el desllorador, no em serà possible conviure amb mi mateix, amb aquest odi que augmenta i s'acumula a cada repetició del mateix instant. Però puc autoaprofitar-me. Autodirigir-me en la recerca de les causes. Tinc una setmana de temps..., només. Si durant aquesta setmana no aconsegueixo esbrinar la causa que va provocar la duplicació meva i la multiplicació de la gossa, pujaré a Sant Ot, faré desaparèixer la molèstia de les conseqüències i em quedaré tan tranquil, ignorant que he quedat atrapat per sempre més en un instant de temps. En una eternitat... Pens que això deu ser aquella eternitat que m'explicaven quan era petit i que m'esgarriava per incompreensible. I que jo, ara, al cantó de la realitat, he oblidat completament enmig de la monotonia quotidiana... Em sorprèn constatar la meva pròpia imbecilitat...

No creia que em fos tan fàcil. Ahir vaig començar les gestions i avui ja he trobat l'explicació. A l'Institut de Parapsicologia em varen dir que ells no estudiaven aquesta mena de fenòmens, però em parlaren del professor Forner. I el professor Forner m'ha parlat d'un professor Dunbar, que feia experiments amb un giny per controlar el temps i que va tenir un accident amb el seu gat, les conseqüències del qual accident foren semblants a les que pateixo jo, però encara més greu: la proliferació no fou només de gats, sinó d'un ajudant seu...

—Fins ara —m'ha dit el professor Forner— tenim mitja dotzena de casos classificats de fissures en el temps, però només dos amb proliferació. Els altres només varen donar duplicació perquè va ser una fissura neta. En el seu cas, hi deu haver hagut la confluència d'un terbolí d'instant, en el punt just de la intersecció de les coordenades espai-temps de la gossa.

Hi devia ajudar l'electricitat estàtica que els gossos acumulen en una tempesta, i possiblement el fet que l'animal estigués en zel hi devia contribuir. Mentre el temps transcorria normalment per a vostè, per a ella els instants giravoltaven, atrapats en el terbolí, i el mateix instant es repetia indefinidament fins que un altre llamp va desfer el terbolí i va cessar la multiplicació...
¿Estava molt lluny, vostè, de la seva gossa?

—No —he dit jo—. Potser un parell de metres... ¿Per què?

—¿I no va notar cap altra cosa estranya..., en vostè mateix?

—No, no, a mi no em va passar res.

¿Com en puc estar tan segur? A mi no em va passar res, dic. Però a mi sí, imbècil. Jo, al cantó de la realitat, puc viure sense jo. Però jo, jo és com si visqués dins un mirall, és a dir, que no existeixo sense jo fora del mirall. Per viure em cal que es realitzi l'acoblament, la re-unió..., per bé que ja començ a dubtar que la desitgi, aquesta re-unió. Però és una qüestió de supervivència.

He d'estar a l'aguait. El professor Forner li ha donat instruccions per fer desaparèixer incruentment les gosses. Trobar la crivella en l'espai i tancar-hi les gosses. Però jo tinc més temps que ell per trobar-la... ¿Jo? ¿Ell? ¿O és que el meu menyspreu cap a mi mateix ja em porta a considerar-me dues persones diferents? I, ¿més temps, tinc? El meu temps depèn tant del meu temps, vull dir el meu temps aturat del meu temps en moviment... Bé, el fet és que avui és dimarts a la realitat, i fins dissabte no podré pujar a Sant Ot, de manera que he de trobar la crivella abans de dissabte, entrar-hi, creuar-la i trobar una altra sortida; aleshores tindrè la supervivència assegurada en un temps real no immutable...

En Guifré m'ha saludat amb murrieria i m'ha preguntat per les gosses. Jo he fet l'orni i he continuat intentant obrir la porta de la casa. M'hauria estimat més que no m'hagués vist ningú. Després ha vingut la Maria a tafanejar, però no he obert. He sentit que comentava amb el pastor que era estrany que hagués vingut entre setmana i que no li hagués telefonat abans perquè m'endrecés la casa. El pastor ha comentat que la gent de ciutat és rara, i jo encara més. Ha romàs en silenci una estona i llavors s'han exclamat —m'ha semblat que amb alegria— de no sentir el lladruc de cap gos.

No sé si anar primer al prat o a casa. No he avisat na Maria i se n'estranyarà. Però arribaré hora foscant i miraré que ningú del poble no em vegi. Les vaques ja no seran als prats. Potser sí que em convé més anar al prat directament. De fet, per cercar la fissura no em cal claror. Deixaré la furgoneta darrere la renglera de xops, i quan hagi trobat l'esclletxa faré baixar les gosses. No sé si fer-les entrar totes o quedar-me'n una. Però ¿i si no trobés el forat avui

mateix? No, em convé anar primer a casa, donar menjar a les gosses i reposar tranquil·lament. Demà, a trenc d'alba, aniré sol al prat... Sí, això mateix...

«Al poble de Sant Ot, de la Cerdanya, els veïns han fet un descobriment macabre. A una casa, propietat de Joan Rial, natural de Barcelona, ha estat trobar mort el seu propietari i un altre individu que, segons les aparences, devia ser el seu germà bessó. Cap dels dos no tenien senyals de violència, però ja estaven en estat avançat de descomposició, per la qual cosa se suposa que fa dies que són morts. A més dels dos cossos, s'han trobat, també, els cossos de vint-i-quatre gosses, totes de la mateixa raça, exactament iguals les unes a les altres. S'ignora la causa de la mort, tant dels dos homes com dels animals, i les investigacions portades a terme fins ara no n'han donat cap clarícia.

»Els veïns, entre les càbales i les suposicions que fan, remarquen un fet curiós, i és que els dos homes duïen exactament la mateixa roba i el mateix pentinat, però que la butxaca de la jaqueta d'un era a la dreta i la de l'altre a l'esquerra, i que un portava la clenxa a la dreta i l'altre a l'esquerra, just com si fossin una sola persona mirant-se al mirall».

Ger, primavera 1984

Dins OLIVER, M.A. (1989) *Tríptics*. Edicions 62